

Barne-, likestillings-
og inkluderingsdepartement
Samlivs- og likestillingsavdelingen
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Vår ref.
tost

Deres ref.
12/4425-

Dato:
18.09.12

Høringsuttalelse fra Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo vedr. Høring - forslag til endringer i barneloven – tilsyn under samvær

Myrsnipa samværssted (MSS) er en virksomhet i Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo (SKBO), startet opp med å tilrettelegge for samvær med tilsyn i 2002. Nå i 2012 har MSS syv ansatte inkludert prosjektlederen for "Innsattes barn". MSS innehar fire leiligheter som er innredet barnevennlig og som har alle fasilitetene som er vanlig å ha i et hjem. MSS tilrettelegger og gjennomfører nå årlig for ca 1200 samvær, hvor det i de fleste samværene blir ført tilsyn. Det er i hovedsak barneverntjenestene i Oslo som er oppdragsgiver, men også mange andre kommuner sine barnevern har jevnlig benyttet seg av MSS sine tjenester. Bufetat Region Øst har også delegert noen av sine saker til MSS i årene fra 2007 og frem til i dag.

Det er hyggelig lesning at departementet mener at Myrsnipa samværssted i Oslo i regi av Kirkens Bymisjon Oslo er et godt alternativ til å gjennomføre kompliserte samvær.

SKBO er enige om at det er en vesentlig forskjell på å tilrettelegge og gjennomføre samvær i barnevernssaker versus barnefordelingssaker. Hovedforskjellen består i at i barnevernssaker "lager" barnevernet ved saksbehandler rammene for samværene sammen med MSS og biologiske foreldre. Der det eventuelt er uenighet er det barnevernet som har det siste ordet. Når det gjelder barnefordelingssakene er vi prisgitt de rammene som retten eventuelt har satt. Det har også i noen av sakene vært nødvendig at Bufetat har kommet med ytterligere føringer. Vi har erfart at det i barnefordelingssakene har vært et svært høyt konfliktnivå mellom partene, og det har ofte vært vanskelig å enes om de minste detaljer. Det at begge parter har hver sin advokat som taler sin parts sak, gjør disse sakene ressurskrevende sett i forhold til barnevernssaker. MSS har mange eksempler på hva slik uenighet kan være, og informerer gjerne departementet ytterligere ved behov.

SKBO syntes det er positivt at departementet nå har gjennomgått ordningen med samvær under tilsyn og utarbeidet nye forslag til barneloven. Her kommer noen kommentarer og vårt syn på departementet sine forslag.

1. Det er flott at departementet presiserer at samvær ikke er en selvfølge, men at dette skal være til beste for barnet. Det må være barnets behov som settes i høysetet og som må være det styrende. Hensynet til å beskytte barnet mot vold og overgrep må være overordnet alle andre hensyn. Det vil likevel her være fristende å komme inn på problematikken rundt barnets lojalitet til den av foreldrene barnet bor sammen med. Vi opplever av og til at den av foreldrene barnet bor hos har kommet med sterke "føringer" for hva barnet skal mene / si / oppføre seg. Den eneste måten å kunne avdekke hva barnet virkelig mener og har behov for, er å bruke ressurser på bruk av det jeg vil kalle barnesamtalen. Alle barn skal høres, ingen aldersgrense her. Det vil også i enkelte saker være riktig og viktig å realitetsorientere den av foreldrene som eventuelt forsøker å manipulere sitt barn, om hva konsekvensene for relasjonen til barnet, på sikt vil bli / være. Motvilje mot samvær må lede til at saken belyses nærmere og at all relevant informasjon inntas før samvær eventuelt fastsettes, eventuelt helt avvises. Om det skulle fremkomme, etter at alle momenter i saken er vurdert, at samvær ikke er til beste for barnet, så skal ikke samvær igangsettes. Barneperspektivet må styrkes i disse sakene. Både barna og familiene bør kunne følges opp tettere underveis i slike samværsprosesser.

2. Det er godt at departementet forsøker å redusere antall dilemmaer som finnes knyttet til ivaretagelsen av barnets behov i forkant av og under samvær. Disse dilemmaene finnes det mange av.

Det at departementet nå deler tilsynsordningene inn i to hovedformer "beskyttet tilsyn" og "støttet tilsyn" er positivt. Dette vil gjøre sitt til at domstolen nå i større grad må vurdere flere hensyn, sett i forhold til barnets beste og barnets behov i forhold til gjennomføringen av selve samværet. Det at barnevernet nå kommer på banen i forhold til de samværene som blir vurdert til å tilhøre "beskyttet samvær" er også positivt, da barnevernet i langt større grad har mulighet til å følge opp disse sakene en det Bufetat i dag har ressurser til å gjøre. Barnevernet har slik vi opplever det større kompetanse samlet sett, til å ha ansvaret for disse "beskyttede tilsynene". Det vil også slik jeg forstår det, være enklere eventuelt å kunne sette i gang en undersøkelsessak om noe kritikkverdig vil komme opp underveis. Når det gjelder valg av navn for disse to tilsynsordningene, oppleves ikke "beskyttet tilsyn" som noe godt navn, da dette i seg selv kan virke provoserende på den av foreldrene som skal ha samvær. Hva med å kalle det "Tett på tilsyn" / "Tett på samvær"? Dette er et begrep MSS i stor grad allerede bruker i barnevernssaker, og er et godt kjent begrep hos barnevernsansatte. Når det gjelder "støttet tilsyn" ville "Veiledende tilsyn" være mer treffende og riktig etter min mening. Mange av de foreldrene som møter sine barn ved MSS trenger veiledning i møte med sine barn.

Det er bra at det innføres en begrunnelsesplikt, dette gjør at barnets interesser bedre blir ivare tatt og belyst. Det at det legges føringer for at barn i større grad skal høres er av positiv karakter. Det kunne vært interessant om departementet utdypet i noen grad hva disse samtalene skulle inneholde, hvem som skal utføre dem, og hvor mye ressurser som er tenkt brukt til dette formålet. Det er også svært viktig at oppnevningen og utøvingen skjer på en slik måte at det skapes tillitt mellom foreldrene og tilsynspersonene. For MSS sitt vedkommende dreier dette seg om verdien "respekt".

3. Det at det innføres et nytt spesifikt vilkår om "**barnets behov**" er veldig bra. Dette vil føre til at flere barn MÅ høres før domstolen endelig tar stilling. Det som her blir utfordringen slik vi ser det, er hvem som skal høre barnet, skal det være en helt "ukjent"

sakkyndig, eller en som barnet i utgangspunktet kjenner og har tillit til? Små barn kan ha vanskelig for å uttrykke seg / gjøre seg forstått i slike saker. Undertegnede har selv erfaring i å samtale med barn i forhold til vanskelige spørsmål. Slike samtaler kan være ressurskrevende i forhold til tidsbruk, vil departementet sette av nok tid til samtaler med barnet? Vi har behov for enda en gang å påpeke viktigheten av at det er barnets behov som virkelig er avdekket, og at det ikke er forelderen som barnet bor hos sitt behov som overføres til å bli barnets behov.

Jeg er helt enig i at der barn over tid viser at samværet oppleves som ubekvent, forvirrende eller skremmende, skal avsluttes, og at barnet slipper å ha samvær. Det er likevel slik at den som barnet bor hos i stor grad kan overføre frykt og følelser til barnet i forhold til samværsforelderen. Det kan for eksempel være at moren selv har vært utsatt for vold av samværsforelderen, og overfører dette automatisk til barnet. Denne frykten kan barnet adoptere. I disse sakene trengs det utstrakt veiledning også til den som barnet bor hos, dette sett ut i fra at vi skal tenke på prinsippet om barnets beste.

4. Frem til nå har praksis vært at det ikke skrives samværsrapport i barnefordelingssakene, med mindre retten skriftlig ber om dette. I barnevernssaker hvor MSS fører tilsynet, hører det med til sjeldenheten at det ikke skrives rapport. Disse rapportene sendes da den aktuelle saksbehandler i saken. Dette for å kunne dokumentere hvordan et samvær forløper i det aktuelle samværet, men også for å kunne se hovedtrekk over tid. Vi vil likevel presisere at det å skrive rapporter er ressurskrevende i form av tid. Det kan også ha en provoserende effekt på den som er samværsforelderen.

I det som departementet nå omtaler som "støttet samvær" ser vi mindre behov for rapportering, kontra det som departementet omtaler som "beskyttet samvær". Med dette som utgangspunkt mener vi det vil være til beste for partene at det i "støttet samvær" ikke er en rapporteringsplikt, men at dommeren kan be om dette i dommen slik som i dag om hun / han vurderer dette som hensiktsmessig. Når det gjelder "beskyttet samvær" bør det være rapporteringsplikt, grunnet disse sakenes karakter. Det er altså godt kjent for MSS at det ikke skrives rapport i sakene med mindre retten har bestemt at dette skal gjøres. Der retten har bestemt at det skal skrives rapport har det tidvis vært forvirring rundt hvor disse rapportene skal sendes. Skal den sendes retten ved dommer, Bufetat, familievernkontoret, til advokatene, til partene, eller til den sakkyndige? Det kunne vært fint å få noen retningslinjer for dette.

Hvor skal samværene foregå? Dette er også et spørsmål om sikkerhet. MSS ønsker i utgangspunktet at samværene starter opp i MSS sine lokaler. Dette for å bli kjent med de som kommer og for å kunne danne seg et "bilde" av de samværene involverer. På MSS er det flere som jobber og det vil være andre voksne som kan trå til om noe uforutsett skulle oppstå. Vi ser også at dette kan være et konfliktområde i forhold til partene, for eksempel vil ikke mor at barnet skal hjem til far og far vil dette svært gjerne. Dette blir da ofte advokatmat og tiden dras ut før MSS kan få satt i gang samværene. Det kan ofte være en prosess at samværene starter opp ved MSS for så å forflyttes til for eksempel hjemmet til foreldrene. MSS ber om at det kan være rom for slike løsninger og vurderinger i loven.

5. Når det gjelder å fastsette tid og sted for samvær, ønsker vi som utfører tilsynsjobben å komme med forslag til dette. Bakgrunnen for dette er at vi på MSS gjennomfører opptil 12 samvær i løpet av en dag. Hos MSS er det den tilsynsføreren som får delegert saken som setter opp forslag til samværsplan. Denne har da ansvar for at det er ledige lokaler

samt at man selv har tid til å gjennomføre samværet. MSS har måttet si nei til saker der retten har satt opp tider. Det vil derfor ikke være ønskelig fra vår side at retten eller den statlige regionale familiemyndigheten fastsetter disse samværstidene for oss. Et forslag fra vår side kan være at den eksterne tilsynsføreren sender over forslag til samværsplan til Bufetat, som igjen fastsetter disse tidene ovenfor partene, slik MSS i dag gjør i barnevernsaker. Det vil si at all eventuell koordinering av bytting av samværstid går via Bufetat.

Når det gjelder fastsettelse av samværssted, ønsker vi også å ha mulighet for føringer av dette. Det er ikke alle sakene, etter at vi har lest omfattende saksdokument og utredninger, at vi føler oss trygge på å gjennomføre samværene for eksempel hjemme hos den av foreldrene som skal ha samvær. Dette sett i lys av egen sikkerhet. MSS koordinerer og gjennomfører ca 1200 samværet i året og må involveres / få komme med forslag til samværstider om samvær er tenkt gjennomført ved MSS.

Det at det nå ligges føringer fra departementet sin side sett i forhold til hvor lenge dommen skal vare er positivt. Det er bra for alle parter å ha en start og en slutt i forhold til slike prosesser. Eksempelvis at ordningen er tidsbegrenset til et år.

6. Det er god lesning når departementet skriver at "Barnet skal etter departementets mening ikke være et virkemiddel for å dekke spesielle behov hos en forelder".

7. Det er en utfordring at oppsatt samværsplan ikke følges opp av foreldrene. Vi ser innimellom at oppsatt plan ikke følges. Vi mener det er en forskjell om det er den barnet bor sammen med som ikke følger, kontra den som skal ha samværet som ikke følger opp. Kan det eventuelt vurderes om det skal innføres bøter for ikke å bringe barnet til samvær? Om samværsforelderens uteblir over flere ganger, uten godt dokumentert grunn, bør samvær stoppes. Det bør uansett innføres sykemelding fra lege hvis en avlysning skyldes sykdom. Det at barn må vente på foreldre som ikke kommer til samvær er svært uheldig, og ikke akseptabelt.

Enkelte av sakene som er overført fra Bufetat til MSS har vært svært tidskrevende. Det vil si at administrasjonstiden i mange av sakene går langt utover de 16 samværstidene som skal gjennomføres. Dette har stadig vært en utfordring for MSS og noen av sakene har blitt sendt tilbake til Bufetat uten at vi har fått satt i gang samvær. Dette er i svært krevende saker med høyt konfliktnivå, der det kreves trygging og relasjonsbygging av for eksempel barn og mor før samvær med far kan finne sted. Dette med utgangspunkt i barnets beste. Det bør i noen av de mest kompliserte sakene vurderes bruk av administrative timer utover de oppsatte samværstimer som er satt av til samvær (dette vil muligens bli bedre om disse sakene overføres til barnevernet). I noen av sakene er saksdokumentene mange og omfattende og det brukes en del tid på å gjennomgå disse. Dette er et viktig dokument for å få satt seg skikkelig inn i saken, det er også disse dokumentene som ligger til grunn for videre drøfting i personalgruppa. Dette punktet kan utdypes og vi har mange eksempler på ressursbruk i disse sakene. Om departementet ønsker det, utdyper vi også dette nærmere.

8. Innføring av vandelsattest for tilsynsføreren støttes. Det bør være en selvfølge at dette foreligger i forhold til arbeidet med barn. Systemet for å få ut slike attester bør

effektiviseres, da det kan gå langt tid fra man etterspør en slik attest til man faktisk får denne.

9. Det er bra at departementet nå ber domstolen i sin vurdering se til om barnevernet allerede bistår barnet og familien. Er barnet og familien allerede kjent i barnevernet, mener jeg at saken uansett bør høre hjemme her. Dette for å unngå for mye byråkrati og ressursbruk. I saker der rus, vold, psykiatri, eller hvor barnet har behov for beskyttelse er problematikken, er barnevernet rett instans. Dette sett ut i fra kompetansehensyn, barnevernet har slik jeg ser det høyere kompetanse (spisskompetanse) og ressurser til disse sakene.

10. Det medfører ikke riktighet når departementet skriver "*Barnevernet og Bufetat region øst benytter i dag Myrsnipas tjenester. Myrsnipa holder kun til i Oslo*". Myrsnipa i regi av Kirkens Bymisjon finnes i dag også i Trondheim og Tønsberg, og Bergen er også snart i gang.

11. Å vurdere rus er ingen enkel oppgave. MSS har et instrument i forhold til å måle alkohol, men ingen hjelpemidler i forhold til andre rusmidler. Det vil da utøves skjønn i hvert enkelt tilfelle. Vurderingen blir da basert på klinisk observasjon av personen. Om domstolen skulle komme til at samværsforelder må avgi rene urinprøver sett i forhold til rusmidler, bør dette være fastlege eller annen sykehuspersonell / laboratoriepersonell sin oppgave og ikke tilsynsfører å utføre dette pålegget. Dette vil bli blanding av roller om tilsynspersonen i stor grad involveres i dette.

12. Når det gjelder bruk av tolk i samvær, har MSS lang erfaring med dette. Det er viktig at personer med etnisk minoritetsbakgrunn ikke diskrimineres i forhold til å kunne bruke eget språk i samtale med barn. Det er slik jeg ser det uetisk å pålegge en mor eller far å snakke norsk med barnet sitt om dette i utgangspunktet faller helt unaturlig. Det må sies at det er mange utfordringer i bruken av tolk. Dette kan presiseres nærmere om departementet ønsker det.

13. Vi registrerer at departementet legger til grunn at antall tilsynssaker vil ha et begrenset omfang i framtiden. Vi tror derimot at omfanget av slike saker vil øke. MSS mottar ofte (ukentlig) telefon fra privatpersoner som ønsker en samværsordning. Når denne loven blir bedre kjent blant befolkningen og advokater, ser vi for oss en stor pågang i forhold til å få til en ordning som sammenfaller med lovverket. Når det gjelder MSS sin pris på kr 850,- per time i disse saken må vi bemerke følgende: I oppnevningen fra Bufetat får vi for eksempel 1 time til å gjennomføre formøte med barnet og den barnet bor sammen med, samt en 1 time til formøte med den som skal ha samvær. I tillegg får vi fakturere de 16 timene som omhandler samvær. Det vi si at MSS fakturerer ca 18 timer i en slik sak, totalt kr 15300,- I realiteten jobbes det svært mange administrative timer som det ikke faktureres for. Eksempler på slik tid er telefonsamtaler / koordinering med partene, telefoner angående bytte av oppsatte tider, koordinering av nye tider, telefonsamtaler med partenes advokater, telefonsamtaler med sakkyndig i saken, noen ganger også med dommere, skriving av samværsplan og utsending av disse, bestilling av tolk og koordinering av denne, telefonsamtaler med foreldre etter gjennomført samvær, skriving av rapporter der det blir bedt om dette, samtaler med oppdragsgiver altså Bufetat, møter

med Bufetat, veiledning og drøfting av den enkelte sak i personalgruppa (dette for å kunne gjøre best mulig jobb til barnets beste i den enkelte sak), vitne i retten i forhold til samværene som har vært gjennomført med mer. Anslagsvis sett ut i fra erfaring vil jeg anslå at reelle arbeidstimer brukt i en typisk Bufetat sak er 30 timer. Dette vil da i realiteten utgjøre en timepris på ca 500 kroner. I prisene til MSS er alle utgifter til drift bakt inn. Det vil si at utgifter til leilighetene hvor samværene gjennomføres, utgifter til tilsynsfører, utgifter til veiledning, utgifter til administrasjon og ledelse med mer er inne i beløpet.

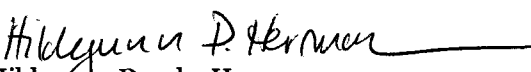
14. Når det gjelder samvær med kortvarig overvåkning, eventuelt at MSS har i oppgave kun å overlevere barnet til samværsforelderen, er dette en utfordring i forhold til å få satt av ressurser. Ofte går det mer tid en først anslått da det ofte dukker opp uforutsette ting i disse sakene. MSS mener at det i noen saker bør tildeles administrative timer utover de eventuelle 16 samværstidene. Dette kan for eksempel vurderes av Bufetat i hver enkelt sak.

15. Hvordan stiller departementet seg i forhold til at MSS sine tilsynsførere blir innkalt som vitner i disse sakene? Det å vitne er svært ressurskrevende og det går ofte oppimot en arbeidsdag: forberedelser, drøfting, reise til retten, forsinkelser i retten (som gjør at tilsynsføreren ikke kan påta seg annet oppdrag denne dagen), selve vitneavhøret, og tiden det tar tilbake til jobb. Bør domstolene bære denne kostnaden, eller bør eventuelt skriftlig rapportering fra tilsynsfører være god nok dokumentasjon for retten?

Myrsnipa samværssted har gjennom mange år opparbeidet seg kompetanse og erfaring på området *"Å tilrettelegge for trygge, gode og forutsigbare samvær mellom foreldre og barn."* Vi deler gjerne denne kompetansen med dere og dere er hjertelig velkommen til oss for videre samtaler.

Med vennlig hilsen

Bjørnar H Bakker
Avdelingsleder Myrsnipa

Hildegunn Dømbe Hermansen
Avdelingsdirektør avd. Mangfold og Oppvekst
SKBO